

Nr 122.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användande av Spenshults sanatorium såsom eftervårdssjukhus för reumatiker.

(3:e avd.)

I propositionen nr 136 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 14 mars 1952, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att på de villkor, som Kungl. Maj:t föreskriver, till riksföreningen mot reumatism upplåta det nu under förvaltning av Konung Oscar II:s jubileumsfond stående sanatoriet på Spenshults kronopark att av föreningen nyttjas som eftervårdssjukhus för reumatiker, dels till Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 740 000 kronor, dels ock medgiva, att till nyssnämnda anslag må av befintlig reservation å anslaget till Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna överföras ett belopp av 87 000 kronor.

1909 års riksdag anvisade medel bl. a. till uppförande av ett tuberkulos-sanatorium med 110 vårdplatser på Spenshults kronopark i Hallands län. Vidare medgav riksdagen, att anläggningen finge ställas under förvaltning av överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond för att upplåtas åt sjuka efter samma grunder, som gällde för de äldre folksanatorierna, under förutsättning att från överstyrelsen avlämnades förbindelse att på de under överstyrelsens förvaltning stående sanatorierna skulle mot full ersättning av statsverket hållas sammanlagt 120 vårdplatser ständigt tillgängliga för tuberkulossjuka bland vissa grupper statliga tjänstemän och beställningshavare samt värnpliktiga.

Riksföreningen mot reumatism, vilken enligt antagna stadgar har till uppgift att verka för de reumatiska sjukdomarnas bekämpande i Sverige, har hemställt, att Spenshults sanatorium skall ställas under föreningens förvaltning för att av densamma drivas som eftervårds- och konvalescentanstalt för reumatiskt sjuka. Förutsättningen för att riksföreningen skall kunna övertaga förvaltningen av sanatoriet är enligt riksföreningen, att viss trängande reparation och förnyelse av inventarier verkställes, att läkarundersöknings- och behandlingslokaler ombyggas och förses med erforderliga inventarier för att sjukhuset skall kunna arbeta som reumatikervårdsanstalt, att lokaler med fast och lös inredning för arbetsträning, yrkesutbildning och omskolning inrättas samt att kostnaderna härför bestridas av statsmedel.

Anläggningen avser riksföreningen att i främsta rummet använda såsom en eftervårdsanstalt för sådana reumatiskt sjuka, som nu vårdas på lasarett och sjukstugor och där erhålla för kort vårdtid. Sjukvården på anstalten avses vara av samma kvalitet och omfattning som på sjukvårdsanstalt av A-platstyp. Driften blir dock billigare än på sådan anstalt, enär den diagnostiska utrustningen kan göras enklare samt mindre vårdpersonal erfordras. En viss yrkesutbildning och omskolningsverksamhet för de sjuka är avsedd att bedrivas vid anstalten.

Riksföreningen är villig att övertaga den personal, som f. n. är anställd vid sanatoriet, med undantag av de båda läkarna, en laborator samt ett tiotal befattningshavare, som tidigare lidit av tuberkulos. Några skyldigheter mot redan pensionerad personal vill föreningen icke påtaga sig.

Riksföreningen avser att vid bifall till framställningen ställa ett driftkapital av 500 000 kronor till anstaltens förfogande.

Departementschefen ansluter sig i princip till förslaget, att sanatoriet på Spenshults kronopark skall upphöra att fungera som vårdanstalt för lungtuberkulos och i stället upplåtas för reumatikervård, samt anför i samband därmed bl. a. följande.

Spörsmålet om reumatikervårdens framtida organisation har ännu icke fått någon mera slutgiltig lösning, trots att det på senare tid behandlats av icke mindre än fyra utredningar. Då bl. a. frågan om huvudmannskapet för vården är svävande, kan man ifrågasätta lämpligheten av att staten skall medverka till att ytterligare en huvudman nu tillkommer. Behovet av vårdplatser för reumatiker är emellertid trängande, och spenshultsanläggningen föreslås därför utan onödigt dröjsmål tagas i anspråk för detta ändamål. Med hänsyn härtill anses att Kungl. Maj:t bör utverka riksdagens bemyndigande att upplåta sjukhuset till riksföreningen mot reumatism. Upplåtelsen anses emellertid böra begränsas till en tidrymd av förslagsvis 10 år. Före utgången av denna tid föreslås upptagas till förnyad prövning, huruvida föreningen även i fortsättningen skall driva sjukhuset eller om anläggningen skall upplåtas till annan huvudman. Från föreningens sida har man under hand förklarat sig villig att godtaga detta villkor.

I fråga om vilken kategori vårdbehövande som bör mottagas på sjukhuset anse, att Spenshult närmast bör erhålla karaktären av efterbehandlingsjukhus för sådana reumatiskt sjuka, som nu vårdas på lasarett och sjukstugor.

Enligt riksföreningens planer skulle driftkostnaderna finansieras genom en mindre patientavgift samt genom bidrag från landsting och icke-landstingsstäder i förhållande till beläggningen från olika sjukvårdsområden. Utgifter för underhåll och smärre reparationer av byggnader ingå i driftkostnadsberäkningen. I samband med överlåtelsen skulle emellertid staten i egenskap av anläggningens ägare bekosta nödvändiga reparations- och ombyggnadsarbeten samt anvisa medel för inköp av viss utrustning. Där-

jämte har föreningen förutsatt, att staten även för framtiden skall svara för mera kostnadskrävande sådana arbeten. För egen del finner sig departementschefen böra tillstyrka, att kostnaderna för de arbeten och den utrustning, som i nuläget oundgängligen erfordras för att göra anläggningen tjänlig som reumatikersjukhus, bestridas av statsmedel. Däremot anses det ej böra ifrågakomma, att staten i framtiden skall bekosta några som helst byggnads- eller underhållsarbeten, således icke heller under den 10-årsperiod, som den nu aktuella upplåtelsen avser.

Kostnaderna för de nu aktuella ombyggnadsarbetena ha av byggnadsstyrelsen beräknats till 732 000 kronor. Av befintlig reservation under anslaget till Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna synas omkring 87 000 kronor avse arbeten vid Spenshults sanatorium. Ett ytterligare belopp av (732 000 — 87 000) 645 000 kronor skulle alltså behöva anvisas. För anskaffning av viss utrustning har föreningen beräknat ett medelsbehov av 95 000 kronor. Totalt skulle alltså erfordras ett anslag av 740 000 kronor. Det föreslås, att detta belopp anvisas genom uppförande på riksstaten av ett särskilt reservationsanslag för ändamålet samt att 87 000 kronor överföras till detta nya anslag från det tidigare nämnda bidragsanslaget. Med hänsyn till att upplåtelsen av sjukhuset till föreningens föreslagits skola inskränkas till en tidrymd av 10 år, anses det icke uteslutet, att anslagsbehovet vid förnyad prövning skulle kunna begränsas. Det förutsättes därför få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma det belopp, som må tagas i anspråk av det nya anslaget.

Underhandlingar ha förts mellan riksföreningen och överstyrelsen för jubileumsfonden rörande den vid sanatoriet anställda personalen. Enligt uttalanden, som gjorts i anslutning till dessa underhandlingar, skall överstyrelsen bibehålla ansvaret för läkarpersonalen, laboratorn och de befattningshavare, vilka lidit av tuberkulos och icke kunna förete friskintyg. I fråga om pensionskostnaderna är överstyrelsen villig att helt svara för sådana kostnader för vid överlåtelsen redan pensionerad personal samt att deltaga i pensionskostnaderna enligt de vid överlåtelsen gällande avlönings- och pensionsbestämmelserna för den personal, som i framtiden kommer att pensioneras, med ett belopp, som motsvarar varje befattningshavares tjänstetid före överlåtelsen. Överstyrelsen har härvid förutsatt, att statsbidrag fortfarande kommer att utgå för täckande av folksanatoriernas driftunderskott. Departementschefen utgår från att överstyrelsen i största möjliga utsträckning kommer att inom folksanatorierna utnyttja den personal, som icke övertages av riksföreningen.

Erforderliga villkor för dispositionen av sjukvårdsanläggningen föreslås få bestämmas av Kungl. Maj:t, när riksdagens beslut i frågan föreligger. Upplåtelsen av anläggningen anses böra ske under det förbehållet, att om sjukvårdsverksamheten nedlägges eller icke upprätthålles på ett tillfredsställande sätt, föreningen skall vara skyldig att frånträda rätten till sjukhusets nyttjande.

Utskottet. I betraktande av det trängande behovet av vårdplatser för reumatiskt sjuka vill utskottet ansluta sig till den av departementschefen uttalade uppfattningen, att sanatoriet på Spenshults kronopark bör upplåtas för reumatikervård. Ehuru det, såsom departementschefen framhållit, varit önskvärt att frågan om huvudmannaskapet för reumatikervården kunnat definitivt lösas innan upplåtelsen skett, tillstyrker utskottet på i propositionen angivna skäl att Kungl. Maj:t bemyndigas upplåta sjukhuset till riksföreningen mot reumatism.

Mot de föreslagna villkoren för upplåtelsen och vad departementschefen anfört om sjukhusets karaktär samt driftkostnader har utskottet intet att erinra. Styrelsen för riksföreningen mot reumatism har inför utskottets vederbörande avdelning förklarat sig beredd att svara för byggnads- och underhållsarbeten i enlighet med vad departementschefen anfört. Styrelsen har vidare beträffande den vid sanatoriet anställda personal, för vilken överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond skall behålla ansvaret, lämnat uppgifter, vilka synas utskottet godtagbara.

Utskottet tillstyrker även i övrigt Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att på de villkor, som Kungl. Maj:t föreskriver, till riksföreningen mot reumatism upplåta det nu under förvaltning av Konung Oscar II:s jubileumsfond stående sanatoriet på Spenshults kronopark att av föreningen nyttjas som eftervårdssjukhus för reumatiker;

2) till *Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus* för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 740 000 kronor;

3) medgiva, att till nyssnämnda anslag må av befintlig reservation å anslaget till Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna överföras ett belopp av 87 000 kronor.

Stockholm den 2 maj 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 124.
